

(Mahmud), «Sivâ» taşının iki parçaya kırılmasını emretti ve bunları (Gazne) payitahtına naklettirdi, bunlardan biri (Mahmud'un) evvelce (Tâkese) de almış olduğu (Vişnû) heykelinin yanına koyuldu, diğer parçasından câmi-i kebire eşik yapıldı.

O zamandan itibaren (Hind) için İslâmiyet saray ve hükümet dini olarak kaldı. Hind ulûmunun başlıca merkezi ve brahmanlığın hakiki (Mekke) si olan (Banaras) şehri on ikinci asırda (Muhammed Gori) zaptetti. O dahi orada sanemleri kesr etti. Maahâzâ alekser serbesti-i âyini erzân olunuyordu; sanemler tekrar ihyâ olundu, (Hindu) ların oraya icrâ-yı hac etmelerine müsaade edildi, hatta şehrin idaresi münhasıran yerlilere tefviz olundu ve bundan başka, kibr ve azameti, şevket ve kudreti, gayret-i diniyesi ne derecede olursa olsun, memurlarına şehrin içine girmeye müsaade etmeyi hiç bir müslüman fâtilâ hatırına getirmede. Ahâli, Hind, İslâmiyeti kabule icbâr edilmeyecek bir derecede kesirün nüfus ve dinlerine mütemessik idiler. Hind müslümanlarının ekseriyet-i azimesi dahi yerli değildi, muhtelif devirlerde (Hind)'in hazâininden hissement intifa' olmak vatanlarını terk etmiş olan o milyonlarca Türklere, Araplardan, İranilerden müteşekkıl idi.»

Türkler âlem-i İslâmın tehlikeye ma'ruz olabileceği serhadleri hep tutmuş idiler. Selçukiler, Anadolu şark ve İslâmın bekçisi idi. Hind şimâli Türklerin elinde olup o cihette her tecâvüzdün muhâfaza ediyordular. Çin hududu muhafızıda onlar olduğu gibi bir aralık Mısır'da ele geçirmişlerdi.

Bütün Türklerin İslâm için en müfidi ve akvâm-ı meşhûre-i fâtilâların en mühimlerinden biri olan Osmanlı Türkleri için ayrı bir mebhas açacağımızdan burada onlardan mufassalen bahsetmeyeceğiz. Yalnız onlar sayesinde İslâmın yeni bir şevket ve şâ'aa kazandığını, onların yeni yeni nice bilâd-ı câmia-i İslâma idhâl ettiklerini söyleriz.

Hulefâ-i Abbasiyenin vakitlerini zevk ve sefahatle geçirdiği sıralarda milyona karib ordu ile seylâbe-i belâ gibi şarka akan mutaassıb sürüsünü Türklerin kılıcı, Kılıç Arslan durdurdu.

Lâkin Türklerin İslâma yalnız kollarıyla hizmet ettiğini zan etmek büyük bir hatadır.

Türkler, Araplarla Acemlerin yalnız kudret-i siyâsiyesine değil, mezeyât-ı ilmiyesine dahi parlak bir suretle tevârüs etti. İbn Sinâ, Fârâbi gibi Türklere fuzelâ-yı İslâmın âbrû-yı iftihârî idi.

Kaldığı din nokta-i nazarından Türklerin en büyük meziyeti, ne yâbis ve sûret-perestlikten ibâret sünnilikte kalmamak ve ne de İslâmiyetden mübâit mezâhibe sâlik olmamaktadır.

E mevi sünniligi kuru bir sözden, Abbasi sünniligi çok kere siyâsi bir aletten ibâret idi. Bu sebebe mebnidirki edvar-ı ahire-i Abbasiye, sünniligin galebe-i kâmile devresi olmakla beraber aynı zamanda ulum ve fûnunda inhitat devresi idi.

Osmanlı Türklerinin olsun, Timurlenk Türklerinin olsun sünniligi ise asıl ulemâ-yı ehl-i sünnetin mesleği idi. Vâkıa ahiren Osmanlılarda bazı ifrâtlar görülmüş ise de bu kabahat Türklerin olmayıp

GÖZ ve GÖRMEK

●Hâdiye KARAKÜÇÜK

Göz dünyaya açılan iki pencere. Her şeyi görür. Nisbet değişirse bazan gördüğü göremediği olur. Her görülen, görülen değildir. Görenin görüş nisbetine göre görülen, görülen olur.

Görmek mutlaka selâmeti âzâ ile değildir. Öyle olsaydı her gören, gördüğünü görmüş olurdu. Nerede?.. Nisbet idrâkin ve nisbet gözlüğün var mı, ondan haber ver sen...

Hersey görür. Taş, toprak, su, ağaç... Yeterki nisbet ve kıstas esas olsun. Göklerden yerlere, yerlerden göklere gözler; gözlerden gözlere başka gözler. Âlemler sadece gözdür. Fakat nisbetsiz göz, görür mü?

Gözler yalnızca görür mü? Konuşur da. Konuşmayan göz göz müdür ki, ona kim göz der? Hem göklerden yerlere, yerlerden göklere diller; Dillerden dillere başka diller. Âlemler yalnızca dildir âdeta... Dile dil dedirten nisbet olmazsa dilde, dil'mi der insan ona? Dil'de görür, diller de. Görmeyen dil gerçekleri nasıl konuşur?

Ay için milyarlar veren Amerikalı, insan yapabilmek için nelerini vermezdi? Kemmiyetlerin kıymet takdirinde iflas ettiği, bu değerdeki insan, sadece 50-60 sene için mi, varlık âleminde boy gösterdi? Geliş ve gidis... Ey! buradaki esrar perdesini yırtacak göz neredesin?

Var'm adı şey olduğuna, nisbetsiz şey de düşünilemeyeceğine göre, şey ve şeyleri nisbetten ayırmaya çalışmak, eşyayı idrâk edememek değil midir? Halbuki, idrak güzel şey. Maddî - manevî boyutlarıyla kavramak, künh'e-esasa ermek...

İşte şeyleri göz kavramında eritmek, idrak'e olan iştîyakın birinci yudumudur. Çünkü idrak varıştır, kanıştır. Onu idrak, onu idraktaki acziyyeti idraktır. Nisbetleri idrak, onu idrak acziyyetinin idrakine mukaddimedir. Onun içindir ki, «Bize gören, derkeden göz ver» diye dâa ederiz Mevlâmıza.

YARAB! Nisbeti, nisbetleri gören, nisbetlerden HAK'ka ulaştırılan gözler, gözlerden gönüllere, gönüllerden gözlere, gözler ver bize...

Türkler arasına karışan diğer akvâma mensup ulemanınır.

Türkler emânât-ı mukaddeseyi son halife-i Abbasiyeden ahz ve kabul etmek suretiyle asırlarca âlem-i İslâmı hercümerc eden hilâfet davâlarına netice verdiler.

Eğer onların bâzu-yi himmet ve satveti yetişmemiş olsaydı, daha çok evvel Fâs, Cezâyir, Tunus ve Mısır, yed-i İslâmdan çıkardı. Vakıa bu gün Fas'dan ma'adası ecânibin taht-ı iggâlinde isede oralarda Din-i İslâmın bekâsı taht-ı temine alınmıştır ki buda Türklerin sahne-i İslâmdaki muvaffakiyetleri eseridir.

Eğer İspanyollar, Türklerin müdafaası olmasaydı, oraları alırlardı. Ve hiç şüphe edilemezki Endülüs'te olduğu gibi oralarda dahi yarım asır zarfında İslâmiyet ya mahvedilir veyahutda mahv derecesinde izmihlâle uğradılırdı.

Bugün ise İslâmın en metin bir suretle teessüs ettiği yerlerden biride Afrikâ-yı şimalidir.

Türk âile'i cesimesine mensup olan Moğolların ise âlem-i İslâma tesiri iki türlü olmuştur.

Bu iki tesiride ayrı bir mebhasta muhakeme edeceğiz, mamafih şimdiden diyelim ki birinci te'sir pek acı olmakla beraber ikincisi, yine bâlâdaki muhakemelerimizi haklı çıkaracak kadar semere dar ve müfid olmuştur. Dünyanın mühim bir kısmını istilâ eden, âlem-i İslâmın en mühim parçalarını ele geçiren Moğollar, İslâmiyet yerine nasrâniyeti kabul etmiş olsa idiler, şüphe edilemezki bugün âlem-i İslâm, Ceziret ül-Arap'tan ibaret kalırdı.

Mamafih Moğolların din-i İslâmı kabullerinde dahi Türklerin medhali büyüktür, Moğol tarihini güzelle mütalâa edenlere hafi olmadığı üzere bu cengâver ve çetin milletin hıdemât-ı fikriyesinde Çinlilerle Türkler bulunuyordu.

Cengiz Hanın bile kâtiplerinin, muhâsiplerinin bir kısmı Türk idi. Moğolları temdin ve diyânete idhâlde Türklerin hıdmeti gayr-ı kabil-i inkardır.

KELİMELELER

âbrû: yüz suyu, yüz aklı, ırz, namus
ahcâr: taşlar
amık: derin
âri: çıplak
ariz: enli, geniş
bâzu: güç, kuvvet ve istifad
bilâd-ı câmia-i İslâm: bütün İslâm ülkeleri
cemm: büyük sayı, çokluk, kalabalık
ceyş-i güzide: seçkin ordu
dilâverân: yiğitler
diliri: yiğitlik, mertlik
ervâh: ruhlar
erzân olunmak: cömertce verilmek
esmâr: meyvalar
evtân: vatanlar
fart-ı hubb: aşırı sevgi
hatar: tehlike

hatar-ı âzim: büyük tehlike
hâzâin: hazineler
hercümerc: altüst, karmakarışık, darmadağınık
hatta: memleket, ülke, diyar
huzûrât-ı şehvâniye: şehvi hisler
ihtidâ: doğru yola gelme, İslâm dinini kabul etme
istihlâs: kurtarma, kurtarılma
itilâ-numûd: yükseliş kaydeden
itminan: emin olma, birine inanma, güvenme
kârbân: kervan
küfr-engizi: küfür saçan
küfüv: eş, benzer, denk
lâyuaad: sayılmaz, sayılamaz, pek çok
mahrût: koni
mebhas: bahis
mefruş: döşenmiş
mehib: heybetli, azametli, korkunç
muin: yardımcı
muti: itaat eden, boyun eğen
mühlik: helâk eden, öldüren, öldürücü
mütecavir: bir civarda olan, komşu
nâkâbil-i istignâ: istignâ gösterilmeyecek
nihâyetül-amr: netice, işin sonunda
serbesti-i nâme-i ayin: ayin yapma hürriyeti
rusûbât: tortular
rusûbât-ı mülevvese: pis tortular
sell-i seyf: kılıç çekme
serbesti-i name-i ayin: ayin yapma hürriyeti
seylâbe-i belâ: belâ seli
suc'âne: cesâretlice
tahrir: hırslandırma, teşvik etme
tasâddi: teşebbüs, cür'et
tehevvür: öfkelenme, köpürme
tenkil: uzaklaştırma
te'lih: ilâhlaştırma
temdin: medenileştirme
vesâtet: araya girme, vasita olma, aracılık etme

TEBRİK

Muhterem okuyucularımızın ve bütün ümmet-i muhammed'in Ramazan-ı Şerif ve Bayramlarını tebrik eder, bu mübarek ayın İslâm âlemi için mağfiret ve intibah vesilesi olmasını dileriz.

● İslâm MEDENİYETİ